

# КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ І СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

## CREATIVE INDUSTRIES AND SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR TERRITORIAL COMMUNITIES IN UKRAINE

У статті досліджується роль креативних індустрій у соціально-економічному розвитку територіальних громад України. Проаналізовано поточні виклики та можливості, пов'язані з розвитком цього сектору, зокрема його потенціал у створенні нових робочих місць, стимулюванні економічного зростання, підвищенні рівня життя та зміцненні іміджу регіонів. У контексті децентралізації та глобалізації креативні індустрії розглядаються як драйвери інноваційного розвитку, що дозволяє інтегрувати творчий потенціал з економічними процесами. Крім цього в статті розглянуто основні підходи до розуміння концепції сталого розвитку, підкреслюючи важливість економічної, соціальної та екологічної складових. Особлива увага приділяється аналізу впливу креативних індустрій на місцевий розвиток у контексті Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки. Представлено огляд наукових досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних авторів, які підкреслюють значимість цього сектора в умовах сучасних соціально-економічних викликів. Запропоновано рекомендації щодо стимулювання розвитку креативних індустрій, зокрема через створення креативних кластерів, хабів, підтримку професійних мереж та інтернаціоналізацію інноваційних індустрій. Акцент зроблено на необхідності інтеграції креативних індустрій у місцеві стратегії економічного розвитку, що може забезпечити сталість розвитку територіальних громад, підвищити їх конкурентоспроможність та сприяти відновленню економіки України в умовах постійних змін та викликів.

**Ключові слова:** креативні індустрії, креативна економіка, соціально-економічний розвиток, регіональний розвиток, місцеве самоврядування, культура, територіальна громада, сталий розвиток, інновації, екосистема, цифрові технології, децентралізація,

інноваційний потенціал, малий і середній бізнес.

This paper explores the role of creative industries in the socio-economic development of Ukrainian territorial communities. It analyzes the current challenges and opportunities associated with the development of this sector, including its potential to create new jobs, stimulate economic growth, improve living standards, and strengthen the image of regions. In the context of decentralization and globalization, creative industries are seen as drivers of innovative development, allowing creative potential to be integrated with economic processes. The article also examines the main approaches to understanding the concept of sustainable development, emphasizing the importance of its economic, social, and environmental components. Particular attention is paid to analyzing the impact of creative industries on local development in the context of the State Strategy for Regional Development of Ukraine for 2021-2027. The paper presents an overview of research by leading domestic and foreign authors, highlighting the significance of this sector in the face of modern socio-economic challenges. Recommendations are proposed for stimulating the development of creative industries, including the creation of creative clusters and hubs, support for professional networks, and the internationalization of innovative industries. The emphasis is placed on the need to integrate creative industries into local economic development strategies, which can ensure the sustainable development of territorial communities, increase their competitiveness, and contribute to the recovery of the Ukrainian economy in the face of constant changes and challenges.

**Keywords:** creative industries, creative economy, socio-economic development, regional development, local self-government, culture, territorial community, sustainable development, innovation, ecosystem, digital technologies, decentralization, innovation potential, small and medium business.

УДК 352/353: 330. 352.072. 338.477  
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.34.33>

**Сергієнко Е.О.**

кандидат наук з державного управління,  
доцент,  
доцент кафедри прикладної економіки,  
підприємництва та публічного  
управління  
Національного технічного університету  
«Дніпровська політехніка»,  
ORCID ID: 0000-0002-0288-0203

**Постановка проблеми.** В сучасному світі креативні індустрії відіграють все більш важливу роль у соціально-економічному розвитку країн та регіонів. Вони генерують нові робочі місця, стимулюють економічне зростання, підвищують рівень життя та зміцнюють імідж територій. Їх роль особливо значуща в умовах глобалізації та цифровізації, де інновації, творчість і культурна продукція виступають драйверами зростання. Для України, яка перебуває на етапі трансформації економіки та територіального управління, розвиток креативних індустрій може стати ключовим фактором успішної децентралізації та підвищення конкурентоспроможності територіальних громад.

В умовах поточної ситуації в Україні, що включає економічні труднощі, військові дії на сході країни та соціальні зміни, існує нагальна потреба у розвитку нових економічних моделей, здатних підтримати місцевий розвиток і підвищити рівень життя населення. Креативні індустрії мають потенціал для вирішення багатьох проблем, зокрема збереження культурної спадщини, створення інноваційних продуктів і послуг, а також стимулювання економічної активності на місцевому рівні. В цих умовах особливої актуальності набуває питання ролі креативних індустрій у соціально-економічному розвитку територіальних громад в Україні.

**Аналіз наукових досліджень і публікацій.** Багато дослідників розглядають креа-

тивні індустрії як інноваційний сектор економіки, що базується на творчому потенціалі та культурних цінностях. До провідних дослідників даного питання відносять Р. Флорида, Ж. Лернера, Ч. Лендрі, Д. Хезмондалша, Д. Хартлі та інших. Серед дослідників вітчизняного походження слід виділити І. Вахович, С. Давимука, О. Дацко, О. Дорошенко, О. Білокрилова, С. Головіна, М. Каменських, Н. Карасьову, А. Локалова, А. Мокій, А. Пакуліну, І. Скавронську, А. Степанова, В. Чорну, С. Ханіна, А. Холодницьку та інших науковців України.

**Мета статті** – дослідити теоретичні засади розвитку креативних індустрій та їх впливу на соціально-економічний розвиток територій, визначити можливості, які можуть використовувати територіальні громади України для розвитку креативних індустрій. Розробити рекомендації щодо стимулювання розвитку креативних індустрій в територіальних громадах України.

**Виклад основного матеріалу.** Розвиток територіальних громад в Україні протягом 2022-2024 років відбувається в умовах безпрецедентних викликів, пов'язаних з повномасштабною війною, розпочатою Росією. З одного боку, війна призвела до руйнування інфраструктури, загибелі людей, масової міграції та значного погіршення соціально-економічного становища багатьох громад. З іншого боку, вона також відкрила нові можливості для згуртування громад, розвитку локального підприємництва та самоорганізації.

У рамках Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки було окреслено стратегічні цілі регіонального розвитку, що передбачають [1]: підвищення рівня конкурентоспроможності регіональних економічних систем; розбудову ефективного багаторівневого врядування (чому передувала реформа децентралізації); формування згуртованості держави у соціальному, економічному, екологічному, безпековому, гуманітарному та просторовому вимірах.

Для формування концептуальних засад досягнення цілей сталого розвитку Україна запропонувала чотири базових складових осмислення 17 глобальних цілей: соціальну, економічну, екологічну, управлінську. Економічна складова цілей сталого розвитку в Україні передбачає посилення партнерства бізнесу і держави у сфері розвитку науки і впровадження інновацій, оновлення пріоритетів наукової та інноваційної діяльності в інтересах реалізації цілей сталого розвитку; реалізацію інфраструктурних проектів; здійснення структурних змін в національній еконо-

міці шляхом диверсифікації, діджиталізації та ефективного використання наявних ресурсів; створення нових робочих місць [2].

Термін «Культурний сектор» в класифікації ЮНЕСКО (UNESCO) використовується для ідентифікації тієї сфери підприємництва, яка поєднує у собі виробництво специфічного продукту в процесі комерціалізації творчого потенціалу, що не обов'язково носить матеріальний характер. Передбачається, що результати діяльності при цьому будуть захищені авторським правом, а відтак можуть набувати форми товару або ж послуги, котра має значну соціальну та культурну вагу. У процесі створення нового витвору мистецтва активно використовуються наявні технічні ресурси, творчий (інтелектуальний) потенціал митця та його знання у галузі культури. Культурно-креативний сектор включає не лише сферу послуг, але й цілий ряд секторів матеріального виробництва товарів, які є безпосереднім продуктом креативної діяльності [3].

За оцінками експертів до 40 % ВВП в розвинених країнах створюється саме креативними працівниками. Використання втілених в людях здібностей дозволяє організаціям активізувати нововведення, підвищувати якість і конкурентоспроможність продукції та послуг [4].

Розглядаючи соціально-економічну ситуацію, необхідно відзначити, що невизначеність ринку, динамізм соціокультурної формації, підвищені вимоги споживачів і співробітників, гіперконкуренція, призводять до наростання кризових явищ і різних міжнаціональних конфліктів. В даний час відбувається зміна епох світового соціокультурного розвитку на нову епоху інновацій та творчості (креативу). Цей висновок узгоджується з висновком дослідників японського аналітичного центру – Інституту Номура (Nomura Research Institute – NRI) [4].

Уперше термін «креативні індустрії» застосував уряд Австралії у звіті «Креативна нація», який був опублікований у 1994 р. Більшого значення креативним індустріям було надано британським Департаментом культури, медіа та спорту у 1998 р., згідно якого креативні індустрії – це ті галузі економіки, які ґрунтуються на індивідуальній творчості, майстерності і таланту, що мають потенціал для створення доданої вартості і нових робочих місць шляхом генерування, виробництва та експлуатації продуктів інтелектуальної власності. Виникнення креативних індустрій, котрі часто називають «галузями майбутнього», є результатом поширення масової комунікації та поєднання бізнесу, культури і технологічної діяльності [5].

Креативні індустрії – це сукупність поглядів, ідей, тенденцій і напрямів сучасного розвитку

економіки, що характеризується органічним поєднанням та використанням знань, інформації та творчості (креативності). Незважаючи на новітність креативних індустрій, національні економіки, зокрема країни ЄС, займають активну позицію у їх розвитку. Показники результативності функціонування креативних індустрій в Європі чітко відображають їх соціально-економічний вплив: економічна ефективність цих галузей приносить дохід у розмірі 709 млрд дол. США та забезпечує робочими місцями 7,7 млн осіб [6 – 7].

У глобальному розрізі Україна має неабиякий потенціал для розвитку креативних індустрій. Так, згідно з даними світового Індексу креативності Україна посідає 45-е місце зі 139 країн. Індекс креативності оцінює країни за трьома ключовими показниками – технології, таланти і толерантність. Зокрема, при складанні рейтингу враховуються інвестиції в наукові дослідження і розробки, число дослідників і патентів на душу населення, рівень і характер освіти, дані соціологічних опитувань Gallup на тему ставлення жителів різних країн до іммігрантів, расових і етнічних меншин [8].

Експортна стратегія України визначає креативні і культурні індустрії як сектор з високим попитом на світових ринках. До нього віднесено наступні напрями: легка промисловість; послуги індустрії моди та дизайну (графічний, промисловий та дизайн інтер'єру); аудіовізуальні послуги: кінематограф, телебачення, радіомовлення, кіноіндустрія, видавничі та інші виконавські і візуальні мистецтва; культурні і цифрові послуги, реклама та зв'язки з громадськістю; образотворче і сценічне мистецтво; традиційна культура (творчі ремесла, декоративно-прикладне мистецтво, фестивалі) [9].

Вплив креативних індустрій на економіку країни розглядають крізь призму чотирьох рівнів: 1) прямого (наприклад, їх безпосередній кількісний внесок у загальне виробництво, додану вартість, доходи та зайнятість); 2) непрямого та 3) індукованого (через їхній позитивний мультиплікативний ефект на загальну економіку й інші сектори (виробництво, доходи, зайнятість, податкові надходження уряду тощо); 4) зовнішніх ефектів.

Ключовими характеристиками креативних індустрій є те, що вони:

- сприяють зниженню рівня безробіття завдяки самозайнятості населення, коли головною цінністю будуть креативні ідеї, які здатні приносити дохід;
- орієнтовані на малий, а не на великий бізнес;

- яскраво і ефективно проявляються в середовищі окремих міст (міський феномен), коли вони максимально використовують свою унікальність з метою покращення добробуту містян, нарощування економічного, туристичного, соціального, гуманітарного та духовного потенціалу;

- органічно поєднують науку і мистецтво, креативність та інновації;

- стирають кордони між країнами завдяки міжнародному співробітництву через ефективне використання Інтернет-технологій, відкритого доступу до інформаційних потоків;

- дозволяють створювати сучасні унікальні ідеї та бачення світу завдяки культурній та етнічній різноманітності;

- ґрунтуються на таких позитивних людських якостях, як творчість, креативність, ввічливість, моральність, толерантність, доброта, оптимізм, відкритість, щирість, комунікабельність [6].

Слід зауважити, що культурні та креативні індустрії в Україні сприймаються управлінцями здебільшого як різновид розваг, несерйозним видом діяльності або формою організації вільного часу громадян. Питання, що стосуються розвитку культури та креативної діяльності, особливо на місцевому регіональному рівні, розглядаються за так званим «залишковим принципом». В управлінському середовищі розповсюджена недооцінка потенціалу креативних і культурних індустрій для забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.

Для забезпечення сталого розвитку креативних індустрій, необхідний синтез декількох складових:

- функціонування професійних мереж та асоціацій;

- зміцнення організаційного потенціалу, що можливо забезпечити шляхом налагодження системи безперервної освіти;

- удосконалення та розвиток бізнес інкубаторів;

- створення креативних кластерів і хабів;

- інтернаціоналізація інноваційних індустрій [10].

Визначальним фактором і каталізатором економічного зростання національної економіки може бути тільки людський капітал, а тому пріоритетною є нова соціально-орієнтована модель розвитку, вищою цінністю в якій є людина, а головною рушійною силою – її креативний потенціал. Поширення креативних і культурних індустрій може стати однією із альтернатив розвитку економіки, зокрема, поштовхом для інноваційного малого і середнього підприємництва, призведе до формування нової моделі економічного роз-

витку – формування креативної економіки, яка диверсифікує джерела отримання доданої вартості. Вплив креативності на економіку характеризується створенням нових робочих місць, інвестиційною привабливістю міст і проектів та здатністю ефективно використовувати інвестиції, створенням доданої вартості шляхом органічного поєднання представників традиційних і креативних індустрій.

У 2008 р. ООН було опубліковано перший глобальний звіт про стан розвитку креативної економіки, яку було представлено як ефективну модель прискорення соціо-економічного розвитку у світі [11], а у більшості розвинутих країн розвиток креативних індустрій визначили пріоритетними напрямками економіки. На культуру та креативність країн ЄС покладають великі надії, оскільки на її теренах функціонує другий за величиною ринок креативної економіки, який поступається лише ринку Азіатсько-Тихоокеанському регіону. Дохід від функціонування креативних індустрій європейських країн перевищує 700 млрд дол. США, що становить 32% від світових доходів креативного сектору [7; 10].

Особлива цінність креативних та культурних індустрій полягає в тому, що вони є потужним інструментом покращення рівня зайнятості серед молоді. Такі країни, як Велика Британія та Франція, є лідерами по числу зайнятої молоді в креативному секторі. Для порівняння у країнах Центрально-Східної Європи спостерігається тенденція пропорційного домінування рівня працевлаштування молодих осіб у креативних та культурних індустріях порівняно з іншими галузями економіки. За оцінками ООН, креативні індустрії становлять 3,1% світового ВВП, генерують річний дохід понад 2 трильйони доларів США та забезпечують майже 50 мільйонів робочих місць у всьому світі. Близько половини цих працівників – жінки, і в цих галузях зайнято більше людей віком 15–29 років, ніж у будь-якому іншому секторі [12].

Креативна економіка позиціонує себе на перетині економіки (внесок у ВВП), інновацій (сприяння зростанню та конкуренції в традиційних видах діяльності), соціальної цінності (стимулювання знань і талантів) і стійкості (залежність від необмеженого внеску творчості та інтелектуального капіталу). Це концепція, яка розвивається, вона базується на взаємодії між людською творчістю та ідеями та інтелектуальною власністю, знаннями та технологіями. По суті, це економічна діяльність, заснована на знаннях, на якій базуються «креативні індустрії».

Креативна економіка в широкому сенсі виступає як: 1) інформаційна економіка,

оскільки інформація, знання і наука відіграють в ній провідну роль в якості фактору виробництва і значна роль творчої праці; 2) постіндустріальна економіка, оскільки збільшується і починає домінувати частка сфери послуг, а не сфера виробництва; 3) інноваційна економіка, коли знання породжують безперервний потік нововведень, що відповідає вимогам динамічно мінливих потреб, а часто і формує їх. Принциповою відмінністю креативної економіки від інноваційної є акцент на розвитку індустрії інновацій за допомогою креативного сектору економіки як ключового. В цьому випадку креативність виступає як характеристика інновацій; 4) глобальна мережева економіка, оскільки в креативній економіці взаємодія між носіями «ідей» опосередковується широкими мережевими зв'язками в світовому масштабі. Це стало можливим з виникненням Інтернету нової інфраструктури економіки; 5) економіка знань, оскільки в ній зростає значення людського капіталу та інвестицій в освіту і підготовку кадрів [4].

Креативна економіка використовує елементи традиційної економіки на різних етапах циклу, але загалом вважається окремою економікою. Її також називають креативною індустрією через те, що більшість продукції є у формі фізичних товарів, які люди купують для власних цілей. Деякі товари, вироблені креативною індустрією, включають футболки, одяг, картини, ювелірні вироби, фотографії, цифрові твори мистецтва, ігри, вистави тощо. Основна відмінність креативної економіки від традиційного економічного укладу полягає в тому, що головний інструмент в ній – це знання, ресурс – інформація, а продукт – інновація.

Креативна економіка – це сукупність усіх частин креативних індустрій, включаючи торгівлю, працю та виробництво. Сьогодні креативні індустрії є одними з найдинамічніших секторів світової економіки, що надає нові можливості для країн, що розвиваються, для швидкого переходу до швидкозростаючих сфер світової економіки. <https://unctad.org/topic/trade-analysis/creative-economy-programme> Прогнозується, що до 2030 року креативна економіка зросте на 40 %, що є відносно коротким проміжком часу з точки зору економічного зростання [13].

Будучи одним із секторів, що розвиваються найшвидше у світі, креативна економіка допомагає збільшувати дохід, робочі місця та доходи від експорту. Останні дані ООН з питань торгівлі та розвитку ще раз підкреслюють значний внесок сектору у світову торгівлю. За останні два десятиліття експорт креативних товарів зріс більш ніж на 350%. Творчі



послуги, навпаки, зросли в 2,8 рази за останнє десятиліття. У 2022 році креативні товари та послуги становили 3% та 19% загального експорту товарів та послуг відповідно. У тому ж році загальний експорт креативних послуг досяг рекордних 1,4 трильйона доларів США, майже вдвічі перевищивши вартість експорту креативних товарів (713 мільярдів доларів).

Лише в Америці у 2020 році креативна економіка внесла 876,7 мільярдів доларів США у валовий внутрішній виробництво США. У тому ж році креативна індустрія відповідала за 4,6 мільйона робочих місць у сфері мистецтва та культури, 446 мільярдів доларів заробітної плати та становила 3,1% усіх американських робочих місць. Найпростіший спосіб пояснити креативну економіку полягає в наступному: це економіка, де митці та творчі люди відкривають бізнес, продають свої роботи широкому загалу та отримують підтримку місцевих і федеральних органів влади [12; 13].

Креативна економіка знаходиться на передньому плані в той час, коли потрібні творчі рішення для подолання глобальних викликів. Глобальне співтовариство стикається з одними з найбільш серйозних викликів за останнє десятиліття, і креативна економіка може допомогти диверсифікувати виробництво, створити конкурентну перевагу, залучити інвестиції, підтримати підприємництво та інновації, а також сприяти культурному розмаїттю та добробуту. Ця галузь вартістю 1,5 трильйона доларів може забезпечити сталий розвиток у всіх країнах.

Нажаль воєнні дії на території України внаслідок військового вторгнення російської федерації призупинили активність у напрямі розвитку креативних центрів в регіонах, але їх актуальність у зв'язку із існуючою ситуацією тільки підвищує значущість їх розбудови для забезпечення повоєнного розвитку регіональних економічних систем [14].

Ключові виклики, з якими стикаються територіальні громади України: війна та її наслідки: руйнування інфраструктури, загибель людей, міграція, втрата робочих місць, дефіцит ресурсів; економічна криза: інфляція, зростання безробіття, падіння ВВП; гуманітарна криза: потреба в наданні допомоги переселенцям, постраждалим від війни, людям, які втратили житло та засоби до існування; зростання соціальної напруги: ризик виникнення конфліктів, загострення соціальних проблем.

При цьому варто зазначити, що військові дії досить суттєво позначилися на економічній системі країни, зокрема на становищі малого та середнього бізнесу, який виступає суттєвим джерелом формування робочих місць, іннова-

цій, економічного зростання та соціальної стабільності в державі. Саме тому відновлення та підтримка цього сектору економіки є критично важливим завданням для відродження економіки та забезпечення сталого розвитку України в майбутньому.

Регіональний і місцевий (субнаціональний) рівень креативної економіки привертає в останні десятиліття найбільшу увагу зарубіжних та українських учених, тому що саме на цьому рівні вбачається можливим обґрунтований вибір пріоритетів соціально-економічного розвитку. Саме тому процес децентралізації, який було розпочато в Україні має надзвичайно велике значення для розвитку креативної економіки.

Основною метою функціонування територіальних громад є добробут та благополуччя їхніх жителів, які є наслідком економічного зростання. Інвестиції відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування будь-якої економічної системи, оскільки є майбутньою інноваційно-технологічною базою для подальшого економічного розвитку, ефективного виробництва та економічного зростання [15].

Основа для розвитку територіальної громади – це забезпечення умов, за яких місцевих джерел фінансових, людських та інших видів ресурсів, а також рівня розвитку інфраструктури буде достатньо для результативного вирішення внутрішніх проблем та забезпечення відповідних потреб населення. Поряд з економічними вигодами креативна економіка створює нематеріальні цінності та забезпечує сталий розвиток, орієнтований на людину.

У напрямі досягнення поставлених стратегічних цілей Міністерством розвитку громад та територій України було передбачено заходи щодо розвитку креативних індустрій в регіонах України, а саме:

- сприяння створенню нових та активізації діючих осередків розвитку креативної економіки регіонів на регіональному та місцевому рівнях із забезпеченням прозорих умов їх функціонування (до таких осередків відносяться: хаби, центри, платформи, агенції, мережі розвитку креативної економіки);

- поширення практики утворення центрів розвитку креативної економіки в містах та селищах, у тому числі, на засадах державно-приватного партнерства.

Найбільш успішним територіям буде потрібний потенціал соціальної адаптації, яка надасть їм можливість відкривати нові сфери економіки та інноваційні індустрії. Водночас економіка регіонів усе більше стає залеж-

ною від рівня розвитку креативного капіталу, основу якого складає креативний клас. Саме тому ціннісні орієнтації на креативність, творення нового та співробітництво на рівні обласних територіальних громад зможуть докорінно змінити траєкторію руху національної економіки від зубожіння й деградації до стабілізації й майбутнього процвітання в довгостроковій перспективі [17, с. 138].

Такий інструмент як креативні та культурні індустрії видається також особливо актуальним для підтримання розвитку у воєнний та відбудови у повоєнний час. Цей інструмент включає діяльність, в основі якої лежить творчість, унікальні навички або таланти, що може створювати додану вартість та робочі місця, через використання інтелектуальної власності [16]. По суті, він не потребує додаткового спрямування значної кількості ресурсів, а тому може ставати джерелом відносно швидкого прибутку. На разі для підтримки Збройних сил України а також розвитку територій проводиться низка культурних заходів, окрім того значна кількість таких заходів передислокувалася закордон, що може бути сприятливою передумовою для залучення туристів у повоєнний час.

Країнам, які прагнуть розвивати потенціал своїх креативних економік, UNCTAD рекомендує зосередитися на таких ключових сферах політики [18]:

- розробка стратегічної політики: розробляйте та впроваджуйте політику, яка підтримує весь творчий ланцюжок створення вартості, від створення контенту до розповсюдження всередині країни та за кордоном;
- розвиток талантів: інвестуйте в освітні та навчальні програми для виховання творчих талантів і підприємництва;
- інвестиції в цифрову інфраструктуру: Забезпечте широкий доступ до цифрових технологій для полегшення розповсюдження та споживання контенту;
- державно-приватне партнерство: налагоджуйте співпрацю між державними установами та суб'єктами приватного сектору для стимулювання інновацій та зростання;
- захист інтелектуальної власності: посилення та дотримання законів про авторське право для захисту прав творців і сприяння монетизації вмісту.

«Адаптація цих стратегій до місцевих умов може допомогти націям розкрити потенціал їхніх креативних економік, сприяючи сталому розвитку та глобальному культурному впливу», – зазначає М. Хендерсон, керівник відділу креативної економіки UNCTAD [19].

Як показує досвід успішних практик, у всіх випадках драйвером створення креативного

середовища є ініціатива самих мешканців територіальної громади, які не просто схваляють появу на території нового суб'єкта, але вкладають кошти у проект. Такі інвестиції пояснюються найчастіше бажанням зайнятися чимось цікавим і престижним. Інша група інтересу – творчі люди – скульптори, художники або архітектори – люди, що захоплені новими художніми завданнями, створенням свого роду «творчої лабораторії» великого масштабу й не завжди заклопотані соціальними проектами, справедливо відносячи їх на рахунок влади.

Отже, проблема недостатнього розвитку креативних індустрій у територіальних громадах України вимагає комплексного підходу до вирішення. Це включає вдосконалення законодавчої бази, розвиток інфраструктури, підтримку освіти і професійної підготовки, а також стимулювання інноваційних бізнес-моделей. Вирішення цієї проблеми сприятиме сталому економічному розвитку, підвищенню рівня життя та інтеграції культурних цінностей у повсякденне життя громад.

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Культура і творчий сектор визнані джерелами економічного зростання, порозуміння і діалогу в суспільстві, а також одним із ключових елементів вирішення кризи в господарстві ЄС [20].

У контексті дослідження ролі креативних індустрій у соціально-економічному розвитку територіальних громад в Україні було виявлено кілька ключових висновків:

Креативні індустрії значно впливають на економічний ріст, створення робочих місць і підвищення рівня життя в громадах. Вони здатні стимулювати економічну активність, забезпечуючи інтеграцію культури, технологій і бізнесу. Індустрії цього типу підтримують інновації, збільшують конкурентоспроможність продукції та послуг, що сприяє розвитку місцевої економіки.

Територіальні громади мають унікальні можливості для підтримки та розвитку креативних індустрій завдяки місцевим культурним ресурсам, талантам та інфраструктурі. Децентралізація влади відкриває нові можливості для громад у створенні умов для розвитку креативної економіки через місцеве самоврядування та залучення місцевих ініціатив.

Військові дії та економічні труднощі, викликані війною, створюють значні бар'єри для розвитку креативних індустрій. Зруйнована інфраструктура та зменшення попиту на креативні продукти впливають на їхню стабільність.

Недостатнє розуміння важливості креативних індустрій серед управлінців і часткова

недооцінка їхнього потенціалу для соціально-економічного розвитку громад.

Можливості для зростання: Україна має багату культурну спадщину та численні талановиті кадри, що створює міцний фундамент для розвитку креативних індустрій. Запровадження цифрових технологій і розвиток бізнес-інкубаторів, креативних хабів і кластерів сприятиме зростанню цього сектору. Партнерство між місцевим бізнесом і державою, залучення до міжнародних ринків та адаптація до глобальних трендів можуть значно посилити вплив креативних індустрій на економіку.

Необхідно створювати сприятливі умови для розвитку креативних індустрій шляхом вдосконалення правової бази, що захищає права інтелектуальної власності, та підтримки малих і середніх підприємств у цій сфері. Важливо інвестувати в освітні програми та тренінги, що сприятимуть розвитку навичок у креативних галузях, а також заохочувати молодь до участі в креативних проектах.

Розвиток інфраструктури, яка підтримує культурні та креативні індустрії, включаючи культурні центри, виставкові зали та медіа-простори, є необхідним для створення повноцінної екосистеми.

Таким чином, креативні індустрії можуть стати важливим чинником для соціально-економічного розвитку територіальних громад в Україні. Це вимагає активної участі громад, адаптації до сучасних викликів та ефективного використання наявного потенціалу. Успішний розвиток цього сектору сприятиме створенню нових економічних можливостей та підвищенню якості життя населення в громадах.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки та план заходів з її реалізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/regionalna-politika/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku/derzhavna-strategiya-regionalnogo-rozvitku-na-2021-2027-roki-ta-plan-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi>.
2. Капінос Г., Ларіонова К. Проблеми управління сталим розвитком України в умовах війни. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2023. № 1. С. 93–103. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-7-13>.
3. Culture statistics – cultural enterprises. The official Eurostat web-site URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture\\_statistics\\_-\\_cultural\\_enterprises](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture_statistics_-_cultural_enterprises).
4. Пакуліна А. А., Євсєєв А. С. Інноваційна та креативна економіка як умова модернізації національного господарства України. *Економіка і суспільство*. Вип. 16. С. 192–200. URL: [https://economyandsociety.in.ua/journals/16\\_ukr/30.pdf](https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/30.pdf).
5. Creative Industries Mapping Documents 2001. DCMS. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/creative-industries-mapping-documents-2001>.

publications/creative-industries-mapping-documents-2001.

6. Холодницька А. В. Актуальні тенденції розвитку креативних індустрій в Україні в умовах глобалізації. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 151–157. URL: [https://economyandsociety.in.ua/journals/14\\_ukr/19.pdf](https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/19.pdf).

7. Скавронська І. В., Гончарук А. О. Тенденції розвитку креативних індустрій в країнах Європейського Союзу. *Молодий вчений*. 2016. № 4 (31). С. 201–204.

8. Опубліковано рейтинг найкреативніших країн світу. URL: <https://nv.ua/ukr/lifestyle/life/opublikovano-rejting-samih-kreativnih-krajin-svitu-74163.html>.

9. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки: Розпорядження Кабінету міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1017 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennyaekspornoystrategiyi-ukrayini-dorozhnoyi-karti-strategichnogo-rozvitku-torgivli-na-20172021-roki>.

10. Карасьова Н. А. Розвиток креативної економіки в умовах децентралізації. *Економіка, фінанси, право*. 2019. № 10. С. 13–19. URL: [http://efp.in.ua/public\\_html/uploads/journals/242/efp\\_10-0\\_2019.pdf#page=13](http://efp.in.ua/public_html/uploads/journals/242/efp_10-0_2019.pdf#page=13).

11. Чорна М. В. Місце креативної економіки в системі відтворення сучасних потреб суспільства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2016. № 2(24). С. 60–73.

12. The Creative Economy. URL: <https://www.thepolicycircle.org/minibrief/the-creative-economy/>.

13. The Current State of the Creative Economy. URL: <https://mailchimp.com/resources/creative-economy/>.

14. Ханін С. Г. Тріадність креативності як базису розвитку регіональних економічних систем. *Economic Synergy*. 2022. № 4. С. 256–264. URL: <https://doi.org/10.53920/ES-2022-4-20>.

15. Видобора В. В. Специфіка інвестиційного попиту в умовах сучасного етапу реформування економіки України. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Економіка. 2019. № 3(76). С. 7–12.

16. Богуславець М. Закон про відбудову регіонів: полюси зростання чи території відновлення. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/27/689679/>.

17. Давимука С. А. Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2017. 528 с.

18. Creative Economy Programme. URL: <https://unctad.org/topic/trade-analysis/creative-economy-programme>.

19. K-pop blueprint: Drawing inspiration from South Korea's creative industries. URL: <https://unctad.org/news/k-pop-blueprint-drawing-inspiration-south-kreas-creative-industries>.

20. European Parliament resolution of on promoting the European cultural and creative sectors as sources of economic growth and job. 2013. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDo.c.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0368&language=EN&ring=A7-2013-0248>.

21. Актуальні проблеми реалізації державної політики у сфері розвитку креативних і культур-

них індустрій : Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: [https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-01/111AZ\\_Walevskiy\\_-07092018-0b9aa.pdf](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-01/111AZ_Walevskiy_-07092018-0b9aa.pdf).

22. Клочковська В.О., Клочковський О.В., Трегубов О.С. Макроекономічні аспекти відновлення функціонування малого та середнього бізнесу в контексті повоєнної відбудови національної економіки України. *Економіка і організація управління*. 2023. № 1 (49). С. 89–98. DOI: 10.31558/2307-2318.2023.1.9.

23. Мариненко Н., Шевчук Р. Креативна економіка: ідентифікація поняття та тенденції розвитку. Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобаль-

ному, регіональному та локальному вимірах : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2021. С. 105–107.

24. Creative economy state profiles. URL: [https://nasaa-arts.org/nasaa\\_research/creative-economy-state-profiles/](https://nasaa-arts.org/nasaa_research/creative-economy-state-profiles/).

25. Improving the measurement of the creative economy. URL: <https://unctad.org/news/improving-measurement-creative-economy>.

26. Khalina O. V. Creative Economy as the Basis for Economic Development in the Asia-Pacific Region. *Business Inform.* 2020. 4:57–62. DOI : <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-57-62>